

Μ. Παπαγιαννάκης: Ο αριστοδημοκρατικός εκσυγχρονισμός... και η δομική ακινησία του ΠΑΣΟΚ και τα «μισόλογα

Συνέντευξη στον Κ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ και τι θέλει ο αριστερός εκσυγχρονισμός που προτείνει η Ελληνική Αριστερά, εξηγεί σε συνέντευξή του προς την «Αυγή» ο ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, μέλος του Ε.Γ. Στέκεται ιδιαίτερα στην πρόταση που ανέπτυξε ο Α. Κύρκος στη Θεσσαλονίκη και με την ευκαιρία αυτή, απαντά στις παρατηρήσεις του υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σημίτη για την οικονομική πρόταση της ΕΑΡ. Επισημαίνει προσαρμογές αλλά και αντιφάσεις στις οικονομικές προτάσεις του ΚΚΕ, που παρουσίασε την Τετάρτη ο Γρ. Φαράκος και απευθύνει προς το ΚΚΕ την πρόκληση: «Αλλάξτε και εσείς για να αποικοδομηθεί η Αριστερά». Το πλήρες κείμενο της συνέντευξης έχει ως εξής:

«Αυγή»: Στην πρωτοβουλία που πήρε η Ελληνική Αριστερά, να παρουσιάσει στη Θεσσαλονίκη τη δική της εναλλακτική πρόταση στην οικονομική πολιτική, στάθηκαν ο Τύπος και τα πολιτικά κόμματα, αντιμετωπίζοντάς την ως «δέση προτάσεων». Θα ήθελα να εντοπίσεις ποια είναι τα νέα στοιχεία πολιτικής φετιμότητας που παίρνει η Ε.Α. ως νέο κόμμα της Αριστεράς και τα οποία προκύπτουν από αυτή την πρόταση.

Μ.Π.: «Βεβαίως, όταν τα πετυχαίνουν. Σε μας υπάρχουν ενσωματωμένα στην ανάλυσή μας τα δικαιώματα και οι προοπτικές του κόσμου της εργασίας — των εργατών, των εργαζομένων, των δυνάμεων του πολιτισμού — όχι μόνο στην οικονομία, αλλά και στην κοινωνία και στην πολιτική και παντού. Δεν αρμόζει σε εμάς ένα "συνδικαλιστικό βερνίκι" στην ανάλυσή μας ούτε φτηνές παραχωρήσεις του τύπου "υποστηρίζουμε τα αιτήματα" και μετά να παραθέτουμε τις επιφυλάξεις.

«Α»: Όταν τα πετυχαίνουν κι αυτά...
Μ.Π.: «Βεβαίως, όταν τα πετυχαίνουν. Σε μας υπάρχουν ενσωματωμένα στην ανάλυσή μας τα δικαιώματα και οι προοπτικές του κόσμου της εργασίας — των εργατών, των εργαζομένων, των δυνάμεων του πολιτισμού — όχι μόνο στην οικονομία, αλλά και στην κοινωνία και στην πολιτική και παντού. Δεν αρμόζει σε εμάς ένα "συνδικαλιστικό βερνίκι" στην ανάλυσή μας ούτε φτηνές παραχωρήσεις του τύπου "υποστηρίζουμε τα αιτήματα" και μετά να παραθέτουμε τις επιφυλάξεις.

Εάν πάρεις το κείμενο θα δεις, παραδείγματος χάριν, την αντίληψή μας για την "ακριβή ανάπτυξη" την οποία υποστηρίζουμε. Τι σημαίνει αυτό; Καταρχήν είναι αναμφισβήτητο, ότι η φτηνή ανάπτυξη, τα φτηνά μεροκάματα, η φτηνή εργατική δύναμη, που έχει πλάι και ένα στρατό ανέργων για να την κάνει ακόμη φτηνότερη, είναι δείγμα υπανάπτυξης, που δεν οδηγεί πουθενά. Η ανάπτυξη σημαίνει να έχεις όλο και πιο ακριβή εργασία. Αυτό, όμως, δεν είναι θέμα θελήσεως, να πεις δηλαδή ότι πρέπει να έχεις ακριβή εργασία, γιατί το θέμα είναι "σε ποιες συνθήκες"; Εμείς, λοιπόν, λέμε ότι πρέπει να οικοδομήσουμε τέτοιες συνθήκες, που να μπορούμε να έχουμε όλο και ακριβότερη και πιο καλοπληρωμένη εργασία. Και όχι μόνο μισθωτή, αλλά και αγροτική και βιοτεχνική. Αυτό σημαίνει, όμως, μια σειρά συνθήκες. Σημαίνει και προϊόντα ακριβά. Εμείς δεν είμαστε εναντίον των ακριβών προϊόντων. Πρέπει, όμως, τα ακριβά προϊόντα να μπορούν να αγοραστούν. Επομένως χρειάζονται άλλου τύπου προϊόντα από αυτά που βγάζουμε σήμερα. Με άλλη τεχνολογία κατασκευής και διάθεσης και όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά στην παγκόσμια αγορά. Από αυτό εμείς βγάζουμε νέα συμπεράσματα πολιτικής. Και λέμε, στις αναπτυξιακές μας προτάσεις, ποιες τεχνολογίες εκκρεμεί να αναπτυχθούν κατά προτεραιότητα και για ποιους λόγους και προς τα πού. Αυτό δεν είναι ανάλυση και πολιτική, που ξεκινάει από την υποστήριξη της εργατικής τάξης; Χρειάζεται να βάζουμε και την απλή φράση, την τελετουργική, "υποστηρίζουμε τα συνδικαλιστικά αιτήματα"; Και βεβαίως τα υποστηρίζουμε, αλλά οργανικά ενταγμένα σε μια νέου

τύπου πολιτική».

«Α»: ...Μια πολιτική που αγγίζει όλες τις σφαίρες; Διότι διαβάζοντας όσα προτείνει η ΕΑΡ για το φορολογικό σύστημα βλέπουμε να κατακρίνει την υποτίμηση της μισθωτής εργασίας, που, βεβαίως, σημαίνει υπερτίμηση της μη παραγωγικής εργασίας, της παραοικονομίας...

Μ.Π.: «Απολύτως. Και πραγματικά χαιρόμαι που βλέπω ότι πολλές νέες ιδέες μας, που πολλοί τις κατακρίνουν ή κάνουν ότι δεν τις καταλαβαίνουν έχουν αρχίσει να περνάνε παντού. Είδα ξαφνικά ότι για τη φορολογία άρχισε να ανησυχεί και το ΚΚΕ. Το οποίο μέχρι προχθές μας κατηγορούσε ότι εμείς παίζουμε τους "φοροεισπράκτορες" και υπεράσπιζε τα δικαιώματα — στη... φοροδιαφυγή — της συμπαθούς τάξεως των γιατρών, που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα. Όχι ότι έχω τίποτε εναντίον των γιατρών, αλλά, όπως και να το κάνουμε, δεν είναι η πιο αδικημένη κατηγορία. Και τώρα ξαφνικά το ΚΚΕ κάνει ολόκληρη ανάλυση για τα φορολογικά. Και, βέβαια, όπως πάντα άλλωστε, την κάνει μισή. Δεν θέλει να πει τι σημαίνει η αναδιάρθρωση του φορολογικού συστήματος. Ενώ τα πράγματα είναι πάρα πολύ καθαρά:

Εμείς λέμε ότι με τη φορολογία και με μια σειρά άλλες παροχές του κράτους — όπου μετέχει το κράτος, όπως η ασφάλι-

τη αριστερό κόμμα θα ήμασταν αν δεν την καταγγέλαμε; Και βγάζουμε προτάσεις για την ανατροπή της.

Όταν λέμε "γενίκευση της φορολογίας" εννοούμε όπως πολύ σωστά είπε ο Α. Κύρκος σε μια συνθηματολογική φράση: "Φόρους από όλους — επομένως δυνατότητα να παίρνει λιγότερους φόρους από τον καθένα" και φυσικά από τους χαμηλόμισθους, που πρέπει να απαλλάσσονται τελείως.

Αλλά και από τους άλλους. Εμείς πιστεύουμε ότι η γενίκευση της φορολογίας σημαίνει λιγότερους φόρους και από τις επιχειρήσεις. Και εντάσσουμε οργανικά και όχι με δημαγωγίες στην πολιτική μας αυτό που λέμε ότι εμείς θέλουμε μια οικονομία όπου θα συμβαδίζει αρμονικά και οργανικά ο δημόσιος, ο ιδιωτικός και ο κοινωνικός τομέας.

Εκσυγχρονισμός: Πεδίο σύγκρουσης

«Α»: Παίρνω αφορμή από τη φράση σου «και για τις επιχειρήσεις» για να υποστημειώσω μια κριτική που λέει: «Τι προτείνει η ΕΑΡ; Προτείνει έναν καπιταλιστικό εκσυγχρονισμό». Τι απαντάτε σε αυτές τις επικρίσεις;

Μ.Π.: «Θα έλεγα ότι πρόκειται τουλάχιστον για αφέλεια ή για μια κακόπιστη, εύκολη, φτηνιάτικη ερμηνεία όχι μόνο αυτών, που λέμε, αλλά και της πραγματικότητας. Ποιο κόμμα στην Ελλάδα λέει

Και τον εννοούμε δημοκρατικό και αριστερό. Εκσυγχρονισμός παραγωγικών δυνάμεων, παραγωγικών σχέσεων, τομέων, κλάδων, μεθόδων διοίκησης, αλλαγής στο κέντρο των αποφάσεων. Δεν μπορείς να κάνεις το ένα χωρίς να κάνεις και τα άλλα. Άλλωστε το πού πάει ο εκσυγχρονισμός — πολιτικά, κοινωνικά — δεν είναι ούτε σαφές, ούτε ουδέτερο. Όπως έλεγα προηγουμένως "το μέλλον ανήκει σε όλους". Σήμερα η μεγάλη μάχη η πολιτική αντιπαράθεση και η ταξική σύγκρουση γίνεται για το πού και πώς θα πάει ο εκσυγχρονισμός».

«Α»: Πώς εντοπίζεις τις πολιτικές προτάσεις που συγκρούονται για τον εκσυγχρονισμό. Πού συγκρούονται;

Μ.Π.: «Πολύ συγκεκριμένα. Όταν εμείς διατυπώνουμε εκσυγχρονιστικές δημοκρατικές αριστερές προτάσεις ανοίγουμε διαρκώς "πόρτες στο μέλλον" για τον κόσμο της εργασίας και του πολιτισμού και αυτό είμαστε έτοιμοι να το εκμηριώσουμε για κάθε ένα μέτρο που προτείνουμε. Λύνουν σημερινά προβλήματα και επιτρέπουν στα κοινωνικά κινήματα να κερδίζουν θέσεις και να αφήνουν ανοικτό το μέλλον. Υπάρχουν άλλες αντιλήψεις για τον εκσυγχρονισμό, που κλείνουν πόρτες για το μέλλον, όπως αυτές του ΠΑΣΟΚ ή της Ν.Δ. Υπάρχει, ας πούμε, πρόβλημα κεφαλαίων κίνησης στις επιχειρήσεις; Για να το λύσουν αυτό, κρατούν στάσιμο ή, καλή ώρα όπως τώρα το ΠΑΣΟΚ, μειώνουν δραστηρικά το εισόδημα των εργαζομένων με τα γνωστά κόλπα, αυξάνουν τα κέρδη και λύνουν το πρόβλημα των κεφαλαίων κίνησης.

Ποιο δρόμο ανοίξαν έτσι για την ανάπτυξη; Κανένα. Αντίθετα, με τη φτηνή εργασία, συντηρούν την οθηνική ανάπτυξη, που όπως είπαμε προηγουμένως είναι υπανάπτυξη. Μαραζώνουν την εσωτερική αγορά, συντηρούν στη ζωή τεχνητά τις πιο ξεπερασμένες επιχειρήσεις. Αλλά γιατί συμφέρει στην κοινωνία, στον κόσμο της εργασίας να επιβιώνουν όλα αυτά τα «κουτσά παλιά»;

Αυτή η εκδοχή του εκσυγχρονισμού η συντηρητική, κλείνει την πόρτα, υπονομεύει το μέλλον. Εμείς λέμε: Να ενισχύσουμε τις επιχειρήσεις ώστε να πληρώνουν ακριβή εργασία, να χρησιμοποιούν νέα τεχνολογία και να παράγουν ακριβά και ανταγωνιστικά προϊόντα και ταυτόχρονα παλεύουμε για τις αντιθέσεις αλλάγες — στη φορολογία, στα εισοδήματα, στη διαχείριση του δημόσιου τομέα, στην καθημερινή μας ζωή, στην αλλαγή στην αυτοδιοίκηση δεύτερου και τρίτου βαθμού — που ανεβάζουν κοινωνικά, ηθικά, πολιτικά τη θέση του κόσμου της εργασίας και του πολιτισμού. Αυτές οι διαρθρωτικές αλλαγές ανοίγουν το δρόμο για νέες γιατί, όπως λέμε στην Προγραμματική Διακήρυξη η κοινωνική αλλαγή είναι μια συνεχής διαδικασία που δεν τελειώνει».

«Πού θα κριθούμε»

«Α»: Και η ΕΑΡ ως πολιτικός οργανισμός πώς παρεμβαίνει σε αυτή τη διαδικασία ανάπτυξης και αλλαγής;

Μ.Π.: «Ένα αριστερό πολιτικό κόμμα πρέπει να μπορεί να συνθέτει τις εμπειρίες που γεννά η καπιταλιστική κοινωνία μας μέσα από τις αντιθέσεις όχι "συνδικαλιστικά" δηλαδή να κερδίζει για τον καθένα και αποσπασματικά, αλλά και πέρα από αυτό, να προτείνει λύσεις που ωθούν την κοινωνία να ξεπεράσει το σημερινό της αυτό. Πώς το κάνει αυτό; Κατ' αρχήν, μιλώντας. Εν αρχή ην ο λόγος. Μιλώντας στον κόσμο, διαλύοντας τους μύθους. Δεύτερον αγωνιζόμενη για καθημερινές νίκες».

«Α»: Πώς σκέφτεστε να οργανώσετε αυτούς τους αγώνες; Λέτε αυτά που

ση, η κοινωνική πρόνοια, οι δημόσιες επενδύσεις γίνεται μια γιγαντιαία, κολλοσιαία αξίας εκατοντάδων δις. μεταφορά εισοδήματος, αξίας που θα λέγαμε και αν τις κρατικοποιούσαμε, πάλι επιχειρήσεις θα είχαμε. Η παραγωγή γίνεται στις επιχειρήσεις. Και για να μιλήσουμε σοβαρά. Θα συλλάβουμε την ανάγκη για αναδιάρθρωση της παραγωγής για επέκταση της παραγωγικής βάσης χωρίς τις επιχειρήσεις; Αυτό δεν γίνεται. Επομένως "και για τις επιχειρήσεις" που άλλωστε δεν είναι και όλες ιδιωτικές. Αντί να κλείνουμε τα μάτια και να στρουθοκαμηλιζούμε καλύτερα να πιάσουμε τον ταύρο από τα κέρατα από την αρχή. Αυτό είναι το ένα. Δεύτερο, όταν λέμε για εκσυγχρονισμό δεν μπορούμε να μιλάμε επλεκτικά. Εκτός κι αν μιλάμε τεχνοκρατικά. Εμείς εννοούμε συνολικό εκσυγχρονισμό της κοινωνίας.

σήμερα ότι αύριο το πρωί θα καταργήσει τις επιχειρήσεις; Κανένα. Ούτε το ΚΚΕ. Η κατάκτηση του κοινωνικού κεφαλαίου σε επί μέρους κεφάλαιο υπάρχει. Ακόμα και αν τις κρατικοποιούσαμε, πάλι επιχειρήσεις θα είχαμε. Η παραγωγή γίνεται στις επιχειρήσεις. Και για να μιλήσουμε σοβαρά. Θα συλλάβουμε την ανάγκη για αναδιάρθρωση της παραγωγής για επέκταση της παραγωγικής βάσης χωρίς τις επιχειρήσεις; Αυτό δεν γίνεται. Επομένως "και για τις επιχειρήσεις" που άλλωστε δεν είναι και όλες ιδιωτικές. Αντί να κλείνουμε τα μάτια και να στρουθοκαμηλιζούμε καλύτερα να πιάσουμε τον ταύρο από τα κέρατα από την αρχή. Αυτό είναι το ένα. Δεύτερο, όταν λέμε για εκσυγχρονισμό δεν μπορούμε να μιλάμε επλεκτικά. Εκτός κι αν μιλάμε τεχνοκρατικά. Εμείς εννοούμε συνολικό εκσυγχρονισμό της κοινωνίας.

«Είμαστε κόμμα — όχι συνδικάτο»

«Α»: Παίρνω αφορμή από την τελευταία παρατήρηση για να εντοπίσω μια διαφορά ανάμεσα στην πρόταση που παρουσίασε η ΕΑΡ στη Θεσσαλονίκη και στο κείμενο της Κ.Ε. του ΚΚΕ που παρουσίασε ο κ. Γρ. Φαράκος. Ο κ. Φαράκος τόνισε ότι «υποστηρίζουμε τα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος», ενώ εσείς φαίνεται να διεκδικείτε ως κόμμα ένα διαφορετικό ρόλο από την απλή υποστήριξη των

